

אֲרֵבַּת הַמִּינִים (The Four Species)

– רב מאיר שווייגר

English translations provided on the podcast

1 ויקרא - פרק כג, פסוק מ

וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרַךְ כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

2 דברי הימים א - פרק טז

(לג) אִזּוֹ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָּא לְשֹׁפֹט אֶת הָאָרֶץ: (לד) הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: (לה) וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדּוֹת לְשֵׁם קְדֹשְׁךָ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתֵהֶלְתֶּךָ:

3 ויקרא רבה (וילנא) פרשה ל

ד "ולקחתם לכם ביום הראשון".." "אז ירננו עצי היער" אמר ר' אחא היער וכל עצי היער, היער אלו אילנות שעושין פירות, וכל עצי היער אלו אילנות שאינן עושין פירות. לפני מי? לפני ה'. למה? כי בא בראש השנה ויום הכפורים. מה לעשות? (תהלים צו: יג) "ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים".

ח ביום הראשון ביום ולא בלילה ביום ואפילו בשבת ביום הראשון אינו דוחה את השבת אלא יום הראשון בלבד, פרי עץ הדר תני ר' חייא עץ שטעם עזו ופריו שוה זה אתרוג, הדר בן עזאי אמר הדר באילנו משנה לשנה תרגום עקילס הגר הדר שהוא דר על המים, כפות תמרים ר' טרפון אומר כפות אם היה פרום יכפפנו, וענף עץ עבות שענפיו חופין את עצו הוי אומר זה הדס, וערבי נחל אין לי אלא של נחל של בקעה ושל הרים מניין ת"ל וערבי נחל אבא שאול אומר וערבי נחל שנים ערבה ללולב וערבה למקדש ר"ש אומר פרי עץ הדר אחד וכפות תמרים אחד וענף עץ עבות שלשה וערבי נחל שני דליות ואחת שאינה קטומה ר' טרפון אומר אפי' שלשתן קטומות.

ט "פרי עץ הדר" - זה הקב"ה שכתוב בו (תהלים קד: א) "הוד והדר לבשת". "כפות תמרים" - זה הקב"ה, שכתוב בו (שם צב: יג) "צדיק כתמר יפרח". "וענף עץ עבות" - זה הקב"ה, דכתיב (זכריה א: יא) "והוא עומד בין ההדסים". "וערבי נחל" - זה הקדוש ברוך הוא, דכתיב ביה (תהלים סח: ה) "סולו לרוכב בערבות ביה שמו".

י "פרי עץ הדר" - זה אברהם, שהדרו הקב"ה בשיבה טובה שנאמר (בראשית כד: א) "ואברהם זקן בא בימים וכתיב (ויקרא יט: לב) "והדרת פני זקן". "כפות תמרים" - זה יצחק, שהיה כפות ועקוד על גבי המזבח. "וענף עץ עבות" - זה יעקב. מה הדס זה רחוש בעלין - כך היה יעקב רחוש בבנים. "וערבי נחל" - זה יוסף. מה ערבה זו כמושה לפני ג' מינין הללו - כך מת יוסף לפני אחיו. דבר אחר: "פרי עץ הדר" - זו שרה, שהייתה הקב"ה בשיבה טובה שנאמר (בראשית יח: יא) "ואברהם ושרה זקנים". "כפות תמרים" - זו רבקה. מה תמרה זו יש בה אוכל ויש בה עוקצין - כך העמידה רבקה צדיק ורשע. "וענף עץ עבות" - זו לאה. מה הדס זה רחוש בעלין - כך היתה לאה רחושה בבנים. "וערבי נחל" - זה רחל. מה ערבה זו כמושה לפני ג' המינין - כך רחל מתה לפני אחותה.

יב "פרי עץ הדר" - אלו ישראל. מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח - כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים. "כפות תמרים" - אלו ישראל. מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח - כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים ואין בהם ריח. "וענף עץ עבות" - אלו ישראל. מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם - כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה. "וערבי נחל" - אלו ישראל. מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח - כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקב"ה עושה להם? לאבדן אי אפשר, אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו. ואם עשיתם כך, אותה שעה אני מתעלה..

יד רבי מני פתח (תהלים לה: י) "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך" לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב. השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם, וההדס דומה לעין, וערבה דומה לפה, והאתרוג דומה ללב. אמר דוד אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הגוף. הוי "כל עצמותי תאמרנה".

משנה - מסכת סוכה, פרק ג

(3 משנה ג) ערבה גזולה ויבשה פסולה של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצה פסולה כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל כשרה:	(2 משנה ב) הדס הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין ביום טוב:	(1 משנה א) לולב הגזול והיבש פסול של אשירה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה ציני הר הברזל כשירות לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר:
	(4 משנה ד) רבי ישמעאל אומר שלשה הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג אחד אפילו שנים קטומים ואחד אינו קטום רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים רבי עקיבא אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד וערבה אחת:	
(7 משנה ז) שיעור אתרוג הקטן רבי מאיר אומר כאגוז רבי יהודה אומר כביצה ובגדול כדי שיאחז שנים בידו אחת דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אפילו אחד בשתי ידיו:	(6 משנה ו) עלתה חזזית על רובו נטלה פטמתו נקלף נסדק ניקב וחסר כל שהוא פסול עלתה חזזית על מיעוטו נטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר אתרוג הכושי פסול והירוק ככרתי רבי מאיר מכשיר ורבי יהודה פוסל:	(5 משנה ה) אתרוג הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול של תרומה טהורה לא יטול ואם נטל כשר של דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין של מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר:
	(8 משנה ח) אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אפילו במשיחה אמר רבי מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב אמרו לו במינו היו אוגדין אותו מלמטה:	
(11 משנה יא) מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו יברך אחריו הכל כמנהג המדינה: הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאין רשאי ללוקחו בשביעית:	(10 משנה י) מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרין ותהי לו מאירה אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה:	(9 משנה ט) והיכן היו מנענעין בהודו לה' תחלה וסוף ובאנא השם הושיעה נא דברי בית הלל ובית שמאי אומרים אף באנא ה' הצליחה נא אמר רבי עקיבא צופה הייתי ברבן גמליאל ורבי יהושע שכל העם היו מנענעין את לולביהן והן לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו לא נטל שחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב:
	(12 משנה יב) <u>בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא יום הנף כולו אסור:</u>	
(15 משנה טו) מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת רבי יהודה אומר בשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין קטן היודע לנענע חייב בלולב:	(14 משנה יד) רבי יוסי אומר יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות:	(13 משנה יג) יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת למחרת משכימין ובאין כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטלו מפני שאמרו חכמים אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חבירו ושאר ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו: